

[Bollmann]

grundskatterne, og dertil vil jeg da sige, at efter den kommentar, indenrigsministeren kom med, må jeg have misforstået et eller andet i det svar, jeg fik i efteråret på et spørgsmål om, hvorvidt man havde presset kommunerne til at forhøje grundskatterne eller holde dem på det samme niveau som tidligere.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Og så er det indenrigsministeren til afrunding.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Tak, hr. formand!

Må jeg sige til hr. Aksel Pedersen, der bør lytte opmærksomt efter ligesom eleverne i skoleklassen, at jeg sagde, at for 1978 var det 13 promille, hvoraf 2 promille for landbrugs vedkommende skulle gives som støtte til animalsk produktion. Jeg gentager, at det er for 1978. Det, det drejer sig om, er 1979, og det er det, man skal tale om i løbet af året.

Må jeg sige til hr. Bollmann, at jeg har tidligere sagt, og jeg vil gentage, at det giver mig anledning til at overveje, om ikke vi bør indføre en minimumsgrænse for grundskyld, og så bliver man naturligvis også nødt til at lave en maksimumsgrænse, for det kan ikke været rimeligt, at nogen kører på frihjul. Det var det, jeg sagde, og det gentager jeg.

(Kort bemærkning).

Aksel Pedersen (V):

Jeg beder indenrigsministeren gentage promillen for 1979. Jeg hører meget dårligt, og det smuttede for mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, be-
tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om erhvervsdynamiske foranstaltninger [af Niels Helveg Petersen (RV), Palle Simonsen (KF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 31. Fremsat 15/11 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Det forslag, som her er fremsat, er jo udsprunget af de drøftelser, der førte frem til augustforliget. Herunder fremdrog såvel det radikale venstre som det konservative folkeparti ønsket om, at man ud over de foranstaltninger til ophjælpning af erhvervslivet, som lå i forbedrede og ændrede afskrivningsregler, også fik gennemført foranstaltninger, som kunne komme de virksomheder til hjælp, der i særlig grad var arbejdskraftforbrugende, og man forestillede sig – sådan opfattede jeg det i hvert fald – at man skulle lave en slags parallelafskrivning for de virksomheder, der forøgede ansættelsen af arbejdskraft.

Jeg vil gerne sige om dette specielle forslag, at det tror vi ikke i regeringen er hensigtsmæssigt, og det mener vi ikke bør gennemføres, thi forholdet er jo det, at den investering, der sker i arbejdskraft, bliver afskrevet 100 pct. Den lønudbetaling, der finder sted, er fuldstændig fradragsberettiget som en del af virksomhedens udgifter. Det, der altså skulle være tale om, var, at man gennemførte en afskrivning ud over de 100 pct. Det kan man gøre, hvis man mener, det er hensigtsmæssigt at vælge den form, ellers kan man vælge en anden form.

Vi tror ikke på, at afskrivningsformen er hensigtsmæssig, for den vil komme til at ramme meget tilfældigt imellem selskaber og enkeltmandsfirmaer, og den vil for enkeltmandsfirmaers vedkommende komme til at ramme meget forskelligt, alt efter hvorledes den pågældende indehavers indtægt er. Det, der er indholdet i en sådan tanke, er, at man under afskrivningsformen vil yde et tilskud til virksomhederne, og da er vi af den opfattelse, at skal man gå den vej, skal det være den klare tilskudsvej.

[Økonomiministeren]

I overensstemmelse med drøftelserne under augustforhandlingerne har regeringen fremsat og folketinget vedtaget et forslag om ydelse af tilskud til merbeskæftigelse for unge arbejdsløse, og jeg kan tilføje, at i arbejdsministeriet overvejer man i øjeblikket et forslag, der tilsigter at forelægge en tilskudsordning for langvarigt arbejdsløse.

I hvilken udstrækning en generel tilskudsordning er hensigtsmæssig, vil jeg gerne lade stå åbent. Jeg forstår udmærket godt det synspunkt, det har jeg selv tidligere givet udtryk for her i salen, at ét er, hvad der privatøkonomisk er rentabelt for en virksomhed at foretage af produktion og dermed af beskæftigelse, et andet er, hvad der samfundsøkonomisk er rentabelt, idet virksomheden kan frigøre sig for sin arbejdskraft. Men samfundet kan jo ikke lade de pågældende, der bliver ledige, gå, uden at de under en eller anden form får muligheder for at oprettholde deres tilværelse. Den form, vi har valgt, er arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Det vil sige, at ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt er i virkeligheden størstedelen af arbejdslønnen en fast omkostning og burde vurderes ud fra det synspunkt. Hvis det var de private virksomheder, der havde det som en fast omkostning, ville de hitte ud af at udnytte deres arbejdskraft på en anden måde, end de gør i dag, men man må også erkende, at en generel tilskudsordning indeholder en række momenter, som jeg tror det vil være tilrådeligt, at man meget nøje overvejer, før man begiver sig ind i en sådan ordning. På forhånd, vil jeg gerne sige, finder vi, at det er den specielle form for arbejdsløshed, der er mest egnet til at blive modvirket ved en tilskudsordning.

Ifølge bemærkningerne til forslaget mener forslagsstillerne, at disse problemer skal behandles sådan, at der kan finde en afgørelse sted inden 1. marts. Jeg vil gerne give udtryk for velvilje til at medvirke i det udvalgsarbejde, som folketingsudvalget, idet jeg går ud fra, at dette forslag bliver henvist til PØ-udvalget, skal have med at gøre. Under dette udvalgsarbejde får vi måske lidt mere frem om, hvilke tanker det er, man forestiller sig kan anvendes som grundlag for eventuelt at gå videre med ideerne og iværksætte et mere grundigt og omfattende, og jeg formoder mere sagkyndigt præget udvalgsarbejde end det,

et folketingsudvalg uden videre må være i stand til at foretage.

Poul Nielson (S):

Socialdemokratiet ser på forslaget med sympati, men det giver os ikke meget at have den i. Det er allerefter værd at pege på de problemer, der beskæftigelsesmæssigt kan være konsekvensen af den teknologiske udvikling, og jeg har valgt at betragte forslaget mest ud fra denne generelle vurdering.

Vi er givetvis på en række områder med til at skabe beskæftigelsesmæssige problemer, ved at vi så stærkt satser på forskellige incitamentter til investering bl. a. gennem afskrivningsreglerne. Men når der ikke findes klare løsninger på disse problemer, hvilket også illustreres til overflod af det foreliggende forslag, så er grunden ganske enkelt den, at der virkelig er tale om udviklede sammenhænge og problemer, som det især er svært at finde generelle løsninger på.

For at illustrere problemets karakter vil jeg pege på, at det i bemærkningerne til forslaget specielt fremhæves, at det skal ses som et led i en fremadrettet erhvervs politik, der forbedrer vilkårene for netop de konkurrencedygtige virksomheder, der har muligheder for at øge produktion, eksport og beskæftigelse. Men det er jo ikke mindst i betalingsbalancesektoren i virksomheder, der konkurrerer internationalt, at presset i retning af effektivitet, produktivitet og også anvendelsen af den mest fremskredne teknologi er stærkest. Rent beskæftigelsesmæssigt ligger landet vel reelt sådan, at vejen til en øget beskæftigelse i specielt denne sektor faktisk går over en forbedring af vores stilling i det internationale konkurrencebillede vurderet over en bred front, og denne sammenhæng kan vi simpelt hen ikke løbe fra.

I øvrigt ligger vores fremtid, hvis vi skal have en fremtidig rigdom, der svarer til vores hidtidige internationale placering, først og fremmest på know-how-området, og hvis vi skal kunne sælge know-how, der virkelig tiltrækker sig international opmærksomhed og kan sælges til de priser, vi vil være nødt til at skulle kræve, skal der nødvendigvis være tale om know-how på netop de teknologiske set mest udviklede felter.

Man kunne så mene, at dette yderligere forstærker konflikten mellem teknologien og

[Poul Nielson]

arbejdskraftanvendelsen, men det vil kun være tilfældet, hvis vi skal leve af at producere og ikke først og fremmest af at sælge know-how. Til gengæld forudsætter denne know-how-strategi en forstærket indsats inden for uddannelse og forskning, og det er så her, svaret på beskæftigelsesproblemerne i eksportsektoren i højteknologisamfundet ligger. Uddannelse og forskning er arbejdskræftkrævende, men forudsætter samtidig en stor indsats af samfundsmæssige ressourcer. Der er altså ikke noget særlig erhvervsdynamisk perspektiv i en nedskæringspolitik netop på disse områder.

I andre sektorer end konkurrenceerhvervene kan sammenhængen være mindre direkte, og der er f. eks. inden for både offentlig og privat servicevirksomhed en vis margen, der bør udnyttes, ligesom der generelt uden for den egentlige fremstillingsvirksomhed forekommer at være en højere grad af valgfrihed mellem forskellige former for teknologi, som så kan vurderes i lys af virkningerne på beskæftigelsen. Det er denne valgfrihed, der nærmere bør undersøges, og selve det at undersøge er måske i sig selv en lille del af løsningen, for sagen er vel, at vi alle må se udviklingen fra en ny vinkel.

Jeg tror, at vi ved at vurdere den teknologiske udvikling og ikke mindst de incitamenter, vi selv i lovgivningen på forskellig måde giver, må vurdere den ud fra en mere bevidst holdning til de beskæftigelsesmæssige konsekvenser, og det vil måske betyde, at vi kan foretage os noget væsentligt især på længere sigt.

Uanset om det vil være muligt eller umuligt at gennemføre en undersøgelse af den karakter, der opfordres til i forslaget, inden for en så snæver tidsramme, som det er angivet, må selve den brede intention i forslaget selvfølgelig indgå i vores løbende diskussioner og dispositioner.

Jeg kan derfor på denne baggrund med en vis velvilje tilsige socialdemokratiets beredvillighed til at gå ind i det udvalgsarbejde, der skal i gang, og jeg håber, at man kan komme et lille skridt videre frem mod løsninger på disse meget komplicerede problemer. Hvis det er muligt, er det jo godt, at vi har fået forslaget, men hvis vi skulle vurdere forslaget, som det umiddelbart ligger, med henblik på at træffe en beslutning om disse

problemer, tror jeg ikke, vi nåede særlig langt.

Tang Sørensen (FP):

»Folketinget opfordrer regeringen til at gennemføre en hurtig undersøgelse af metoder til at give virksomheder en økonomisk tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen.«

Sådan lyder det så smukt i det beslutningsforslag, der nu ligger på folketingets bord, fremsat af det konservative folkeparti og det radikale venstre. Det er efter vores opfattelse et meget sent tidspunkt, man fra disse partiers side kommer på disse tanker, men et gammelt ordsprog siger »bedre sent end aldrig«. Efter vores opfattelse magter den nuværende regering ikke at sætte hjulene i gang i erhvervslivet.

Skulle regeringen efter disse opfordringer endelig finde på noget, bliver det efter al sandsynlighed en ny gang tilskud til diverse formål. Og hvem skal betale disse tilskud? Det skal erhvervene selv. Efter vores opfattelse er der i de sidste år sket en lang række forsyndelser i den politik, der er ført over for dansk erhvervsliv. Danske virksomheder og dansk industri trues i dag af en ulige konkurrence, skabt både af den danske regering og af subsidier og andre former for direkte eller indirekte støtte givet af det offentlige i de lande, som er vores nærmeste konkurrenter.

Beskæftigelsen inden for dansk erhvervsliv har i adskillige år været god, men i de sidste år er den blevet dårligere og dårligere.

En afgørende forudsætning for, at der kan skabes dynamik og fornyet optimisme i dansk erhvervsliv, er imidlertid, at vort erhvervsliv igen bliver konkurrencedygtigt. De fundamentale problemer i landets økonomiske situation har skabt mange problemer for dansk erhvervsliv. I de år, der er gået, har vi oplevet, at regeringen går fra den ene yderlighed til den anden i et desperat forsøg på at afhjælpe situationen. I det ene øjeblik forsøger man sig med en finanspolitisk stramning for ganske kort tid derefter at foretage en udpumpning af midler.

Ved septemberforliget i 1975 lagde man hensynet til beskæftigelsen på et meget højt plan og gennemførte en lang række foranstaltninger for at øge beskæftigelsen. Ved augustforliget i 1976 gjorde man det modsat-

[Tang Sørensen]

te, man trådte på finansbremsen og forsøgte at afbøde de værste skader med nye tilskud.

Hvis det skal lykkes os at få fornyet gejst i erhvervslivet, må vi gøre konkurrencevilkårene for dansk erhvervsliv bedre. Blandt andet må der ske en kraftig omkostningsstabilisering omfattende både lønninger og renter. Omkostningsudviklingen i Danmark er et meget stort kapitel i landets historie, og jeg tror ikke, at ret mange erhvervsledere har ret megen optimisme med hensyn til industriens fremtid under de nuværende forhold. Der burde være mindst 100.000 personer mere beskæftiget i dansk erhvervsliv, end der er i dag.

Som det er nu, forøger vi hver eneste dag vort betalingsbalanceunderskud, og vi skaffer arbejde til arbejderne i vore konkurrentlande. Det var langt bedre at sørge for, at vi fik skabt et erhvervsclima i dette land, så vi kunne holde hjulene i gang og holde danske arbejdere beskæftiget.

Skulle dette beslutningsforslag være årsag til, at regeringen besluttede sig til at tage skelen i den anden hånd og virkelig tage fat på problemerne, skal det ikke skorte på fremskridtspartiets støtte. Men skulle det derimod gå, som det plejer at gå, at man indfører endnu en lang række støtteforanstaltninger og restriktioner, vil fremskridtspartiet ikke medvirke til dette.

Der er efter vores opfattelse kun én måde at genindføre dynamikken i erhvervslivet på, og det er ved at skabe optimisme, ved at sænke omkostningsniveauet og igen få hjulene i gang.

Ellemann-Jensen (V):

Forslaget her kan jo i sin ordlyd synes ganske tilforladeligt, og vi vil da også se positivt på, at regeringen opfordres til at lave en hurtig undersøgelse af, hvordan man kan give virksomhederne økonomisk tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen, som der står, hvis det i øvrigt viser sig at være nødvendigt at give regeringen sådan en opfordring.

Men der er i bemærkningerne til beslutningsforslaget nogle vendinger, der nok kan vække lidt betænkelighed hos os, nemlig henvisningen til, at man vil supplere afskrivningsreglerne med regler, der tager sigte på anvendelse af menneskelig arbejdskraft. Det

bringer jo tankerne hen på, hvad det nok er, man sigter til, nemlig de forslag, som såvel det konservative folkeparti som det radikale venstre kom frem med i henholdsvis august og juni i 1977, altså ideen om at forøge saldoafskrivningssummen i en virksomhed i forhold til den ekstra udvidelse af arbejdskraften i virksomheden. Det er noget, vi er ret så betænkelige ved af en række grunde. Jeg skal komme ind på et par af dem.

For det første mener vi, at det vil være ganske overordentlig svært i praksis at finde ud af, om der er tale om en merbeskæftigelse. Det vil kræve en betydelig administration, og der vil blive skabt en del usikkerhedsmomenter i vurderingen.

Videre mener vi, at det er ganske overordentlig betænkeligt at blande tingene sammen, altså at sammenblande afskrivninger og så noget, der til syvende og sidst vil vise sig at være løntilskud. Virksomhederne har i forvejen ganske vanskeligt ved at forklare rundt omkring i den offentlige debat, at afskrivninger er en omkostning, det er ikke en afskrivnings-, en skattefidus. Hvis man så går hen og begynder at blande begreberne sammen på den måde her, at man laver et nyt afskrivningselement, der, som økonomiministeren sagde før, jo i virkeligheden er afskrevet 100 pct. med det samme, kan man kun forvirre begreberne, og så kan man på længere sigt komme til at skabe ny uro og nye misforståelser omkring det afskrivningsbegreb, som det i forvejen er så svært at forklare folk.

Man kan også sige, at når det nu viser sig, at der i virkeligheden er tale om et løntilskud, kan der opstå en række konkurrenceforvridende virkninger, som vi ikke kan være interesseret i. Det kan da være rigtigt nok, at virksomheder, der forøger beskæftigelsen, kan have behov for en særlig bistand, men det har da så sandelig også virksomheder, der er i beskæftigelsesmæssig tilbagegang. Hvis man begynder at forskelsbehandle dér, risikerer vi at skabe yderligere nedgang hos dem, der har vanskeligheder, på bekostning af bistanden til dem, der går fremad. Vi giver altså med den ene hånd og tager med den anden. Det er en politik, der ikke er ukendt, når man ser på, hvad regeringen lægger frem en gang imellem, men i denne sammenhæng overrasker det lidt at se den slags tanker lagt frem. Vi oplever en intern konkurrencefor-

[Ellemann-Jensen]

vridding med de løntilskud, der reelt er tale om her.

Jeg kan i denne forbindelse nævne, at vi så sandelig også kommer til at støde på problemer i relation til vores EF-samarbejde. Sådan nogle ting, som der er tale om her, vil efter al sandsynlighed være i strid med Romtraktatens § 92. Vi ser netop for øjeblikket, hvordan EF-Kommissionen har anklaget England for at give nogle former for løntilskud, der i princippet minder meget om de tanker, der er lagt frem her, så på den front vil vi altså løbe ind i ganske betydelige vanskeligheder.

Lad mig videre sige, at løntilskud kan risikere at komme til at medføre lønglidning, og det er noget, man absolut ikke kan være interesseret i. Der er altså en ting til, der gør det betænkeligt at gå ind for de tanker her.

Skal man summere vores holdning op, så er vi vældig sympatisk indstillet over for den hensigt, der ligger i forslaget, nemlig at undersøge nogle nye muligheder, få nogle nye muligheder på bordet. Men vi føler os vældig betænkelige ved de nettovirkninger, der kan formodes at være ved forslaget, som det er lagt frem her. Men lad mig sige, at vi da kun kan være enige i, hvad der må være den grundlæggende tankegang i at lægge sådan et forslag frem, nemlig en erkendelse af, at lønniveauet i Danmark simpelt hen er for højt for øjeblikket til, at man kan opretholde den fulde beskæftigelse.

John Winther (KF):

Det konservative folkeparti mener naturligvis principielt, at vores handelsbalance og betalingsproblemer alene klares på længere sigt gennem et erhvervsliv, som på grund af et konkurrencedygtigt, lavt omkostningsniveau og på grund af varenes kvalitet er i stand til at producere og afsætte varer og dermed skabe baggrund for skabelsen af nye arbejdspladser. Det er jeg enig med alle de ordførere, der indtil nu har haft ordet, i.

Men jeg er også enig i de bemærkninger, der er kommet om, at vi befinder os i en situation, der er af ekstraordinær karakter. Arbejdsløsheden er som bekendt ikke et isoleret dansk fænomen. Den har ramt hele den industrialiserede verden, alene herhjemme med over 150.000 registrerede arbejdsløse. Nu er der ganske vist i de sidste par dage blevet sat

et spørgsmålstejn ved dette tal; der er noget, der tyder på, at måske op til 25 pct. af disse arbejdsløse ikke reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet. Men selv om vi så trækker dem fra, så har vi altså stadig væk et tal, der er alt, alt for højt.

En sådan situation kan naturligvis nødvendiggøre, at man overvejer mere utraditionelle løsninger. Vi vil derfor fra vores side medvirke til – og det er derfor, vi er medforlagsstillere til dette forslag – at man gennem en kulegravning af hele problemstillingen undersøger, om der kan gennemføres en lovgivning, der er med til at fjerne nogle af de barrierer, der hindrer virksomheder i at ansætte ekstra arbejdskraft. Vi vil i dette udvalgsarbejde lægge afgørende vægt på, at der bliver tale om en reel merbeskæftigelse, og at eventuelle ordninger ikke kommer til at virke konkurrenceforvridende. I augustforlig II kom vi jo – og det var da vist for resten på konservativt initiativ – et stykke hen ad vejen med at lette nogle af de hindringer, der ligger for ansættelsen af arbejdskraft.

Tallet for registrerede arbejdsløse er stadig væk uacceptabelt højt, og vi vil derfor fra konservativ side gerne medvirke til at gennemanalysere hele problemstillingen og opfordrer regeringen til at medvirke til, at en sådan undersøgelse gennemføres. Vi vil lægge vægt på, at denne undersøgelse tager sigte på såvel at afdække, hvad der er den reelle arbejdsløshed, som på at undersøge, hvilke initiativer der kan tages for at skabe flere produktive job.

Ingolf Knudsen (CD):

Så vidt vi kan se, indeholder forslaget her en opfordring til regeringen om en undersøgelse, og det indeholder en tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen. Det kan vi da ikke være imod, det vil vi gerne medvirke til. Vi vil også gerne medvirke i det udvalgsarbejde, der skal sættes i gang. Vi har noteret os, at der ikke derudover er fastlagt meget i selve forslaget. Vi kan altså tilslutte os det, der ligger i denne vage formulering.

Ole Olsen (SF):

Det mest imponerende ved forslaget er titlen, ordet »erhvervsdynamisk« lyder i hvert fald vældig fint. Når det er sagt, så kommer vi selvfølgelig til det spørgsmål, om

[Ole Olsen]

SF nu kan gå ind for, at man undersøger, om man kan gøre noget ved arbejdsløsheden. Og vi ville være nogle skarn, hvis ikke vi gerne ville gå med til at undersøge, om man kunne gøre noget ved arbejdsløsheden.

Når det er sagt, så synes jeg nok, at der stikker en hestehov frem. Jeg er ikke i tvivl om, hvad det radikale venstre og det konservative folkeparti mener. Man sigter nok på at give nogle yderligere erhvervstilskud. Det er sådan, at vi allerede nu giver nogle meget store erhvervstilskud, efter SFs mening for store erhvervstilskud. Og ikke nok med det: de tilskud, vi giver, bliver fordelt på en tåbelig måde.

Hvis vi kunne se bort fra disse specielle intentioner hos det radikale venstre og det konservative folkeparti om at nå frem til det og foretage en dyberegående undersøgelse og man også tog andre muligheder, andre incitamentter med, så kunne vi da godt gå ind for det. Der kan vi sådan set godt have en vis sympati, på samme måde som regeringen måske havde det for selve forslaget, hvis man altså ikke ligefrem sigter mod disse yderligere erhvervstilskud. Vi kan i øvrigt ikke se, hvorfor man ikke også skulle undersøge mulighederne for en større beskæftigelse i den offentlige sektor.

Når man ser på selve ordlyden, altså om den økonomiske tilskyndelse, ja så kunne det også være, at man forsøgte at gøre det byrdefyldt for erhvervslivet at afskedige folk. Det kunne man forsøge at imødegå ved bedre afskedigelsesregler. Man kunne måske forsøge at lægge afgifter på fyringer, man kunne godt tænke sig et system, som havde afgifter på fyringer – jeg ved godt, at der er luftet forslag, men det skal grundigt gennearbejdes, så man kommer frem til et system, der kan anvendes – og man kunne godt tænke sig, at man brugte disse penge igen til at få andre i arbejde. Man kunne godt have et system, som hvilede i sig selv.

Kunne vi komme frem til, at vi forsøgte at bruge alle disse mange penge, som vi faktisk fylder i erhvervslivet som erhvervsstøtte, på en fornuftigere måde, så man ikke bare som nu gennem meget gode afskrivningsregler får virksomheder til at investere i arbejdskraftsparende maskineri og skaber arbejdsløshed, kunne man bruge pengene på en fornuftigere måde, så man skabte beskæftigelse, ja, så vil

SF da også godt være med til at forsøge at komme igennem med det.

Altså med nogen tøven vil jeg sige, at jeg synes, at en undersøgelse kan være fornuftig. Men jeg vil nok sige, at den selvfølgelig ikke bør sigte direkte på disse forslag om yderligere erhvervsstøtte, som blot hældes oven i den nuværende erhvervsstøtte.

Kaj Hansen (DKP):

Ifølge forslaget er det, man skal undersøge, metoder til at give virksomheder en økonomisk tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen. Det er uddybet lidt mere i bemærkningerne, hvor det antydes, at sådanne foranstaltninger på en eller anden facon kunne gå over afskrivningsreglerne.

Der vil jeg gerne sige, at hvis der skal være nogen mening i at undersøge spørgsmålet om arbejdsløsheden og de ting, der skal sættes i værk for at nedbringe den, så er dette alt for snævert formuleret, for en væsentlig, en afgørende forudsætning for at finde de rigtige midler til at bekæmpe arbejdsløsheden, er, at man er helt klar over, hvad årsagerne til arbejdsløsheden er. Der er som bekendt flere. Der er udenrigspolitiske ting, bl. a. det, at man har den situation i landene inden for EF, at man er utilbøjelig til at udjævne valutaoverskud på den ene side og valutaunderskud på den anden side.

Men der er jo også ting, som hænger sammen med vores hjemlige politik. Må jeg have lov at citere nogle korte linjer fra en artikel. Der står:

»Augustforliget er en blindgyde. Højere skatter og afgifter fører til flere arbejdsløse end de nuværende 160.000, og de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger hjælper kun lidt. En bedring af betalingsbalancen med 2 mia kr. er ikke meget, når underskudet i år som i fjor er 10 mia kr. De økonomiske vismænd betegnede da også allerede i maj måned skatter og afgifter som den dårligst tænkelige måde at klare problemerne på. Skatter og afgifter begrænser købelysten, efterspørgslen efter forbrugsvarer og investeringsgoder, og hæmmer produktionen.«

Ja, det kunne for så vidt godt have stået i Land og Folk, for så rigtigt er det, der står her. Men det står et andet sted. Det står i tidsskriftet Rasmus for december 1977, regionalbankernes tidsskrift.

[Kaj Hansen]

Det er jo klart, at når man vil bekæmpe arbejdsløsheden, så bliver man også nødt til at lade være at nedlægge flere arbejdspladser, men ved de forbrugsnedskæringer, der har fundet sted, har man skabt arbejdsløse, og så bagefter skal man se, om der er et eller andet, man kan sætte disse arbejdsløse til.

Vi er altså ikke enige i, at det er de metoder, som sådan antydningvis påpeges her i forslaget, vi skal bringe i anvendelse, men vi vil da ikke modsætte os en undersøgelse, hvis det kan blive en fornuftig undersøgelse, hvor man tager en hel del mere med.

I denne forbindelse kunne det også være, at vi kunne få økonomiministeriet til at hjælpe os med at få en oversigt over, hvad der ydes af direkte og indirekte tilskud til erhvervslivet. Jeg tænker på de direkte tilskud, jeg tænker på forskellige skattebegunstigelser, jeg tænker på afskrivningsregler. Vi mangler i virkeligheden en oversigt over, hvad der på den ene eller anden måde tilflyder erhvervslivet, og som må betales af skatteyderne. Jeg tror, at det ville være godt at få det med i en sådan undersøgelse og i en sådan helhedsvurdering af spørgsmålet.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilslutte sig, at vi får en sådan undersøgelse i gang. Men man kan ikke lade være med at spekulere lidt, når der står, at det skal være en hurtig undersøgelse, og nede i bemærkningerne står der, at den skal være færdig den 1. marts 1978. Når man tænker på, hvor mange hoveder der har været lagt i blød, og hvor mange forhandlinger der er ført i forbindelse med de forskellige forlig, med disse tanker om, hvordan man kunne opretholde og udvide beskæftigelsen, så man jeg dog sige, at jeg er noget skeptisk over for, at det skulle lykkes på så kort tid, som der er afsat her, virkelig at få noget frem.

Så synes jeg også, at perspektiverne deri er voldsomt store, skal vi sige kampen mellem maskiner, teknik og så den menneskelige beskæftigelse. Hver eneste dag er vi jo vidne til, at måske flere hundrede mennesker lukkes ud, fordi en ny teknik kommer ind.

Jeg mener, at der er god grund til, at vi virkelig får undersøgt tingene, men jeg er skeptisk over for, at det kan gøres så hurtigt.

Hjortlund Christensen (DR):

Retsforbundet er da meget positivt over for forslaget. Det lyder jo så smukt: fremadrettet erhvervspolitik, men vi tror ikke på, at yderligere afskrivninger, også på arbejdskraft, kan hjælpe noget, det rammer fuldstændig tilfældigt. Det er jo ikke nok, at man får afskrivninger. Der skal også tjenes penge for i det hele taget at kunne gennemføre afskrivninger, og det er jo det, de små erhvervsdrivende ikke har, de har ikke for tjenstmuligheder nok.

Derfor forstår jeg simpelt hen ikke, at man bl. a. fra det konservative folkeparti i fuldt alvor, når man står på denne talerstol og ude i landet, fortæller, at man vil varetage de små erhvervsdrivendes interesser. Dette er i al fald modstridende i allerhøjeste grad. Det er et helt andet sted, der skal tages fat. Det er det store omkostningsniveau, det er renten, det er mange, mange ting, og det kan minsandten ikke være folketingets opgave at beskæftige sig med sådan nogle småting. Det er på et helt, helt andet plan, der skal ske noget.

Økonomiministeren har i dag højlydt givet udtryk for, hvor galt det står til med hensyn til investeringer af passiv kapital i jord, og så længe vi ikke kølner den kærlighed til valutatalangen, som vi har, sker der heller ikke noget. Bytteforholdet over for store dele af vores eksporterhvervs købere ligger på et helt andet plan, end valutatalangesamarbejdet tilsigter som mulighed for, at erhvervslivet kan få lejlighed til at udfolde sig. Og det er min opfattelse, at man heller ikke her i folketinget længere tror på, at man kan løfte sig selv i håret. Man giver tilskud til industrien, til landbruget, til fiskeriet og til værfterne. Hvorfor dog fortsætte i den skure?

Wilhelm (VS):

Jeg tror, at ikke så helt få mennesker i fremtiden vil søge ned i annalerne for at lade sig inspirere, når de støder på en titel som denne her: forslag til folketingsbeslutning om erhvervsdynamiske foranstaltninger. Når man spørger sig selv, hvem der egentlig af forslagsstillerne er ophavsmand til den titel, så er det, fordi det såmænd lige så godt kunne være hr. Niels Helveg Petersen, som det kunne være hr. Poul Schlüter.

[Wilhelm]

Men hvad finder de folk så, når de finder forslaget frem? Så finder de to linjer, som lyder sådan:

»Folketinget opfordrer regeringen til at gennemføre en hurtig undersøgelse af metoder til at give virksomheder en økonomisk tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen.«

Hverken mere eller mindre. Og hvis de går til bemærkningerne, hvor der måske kunne have stået noget, så er der faktisk heller ikke dér mere inspiration at hente. Der er en æggedans omkring afskrivningsreglerne. Der er først et lille afsnit, som taler om de gode afskrivningsregler. Det er formodentlig hovedsagelig konservativt inspireret. Så er der et andet lille afsnit, der taler om, at det måske dog alligevel er betænkeligt, og at man måske skulle supplere disse regler med regler, der tager sigte på anvendelse af menneskelig arbejdskraft. Det er måske de radikale, der hovedsageligt har inspireret dette afsnit.

Jeg mener, at dette forslag klart er et forsøg på at anvende den rene magi i det politiske arbejde. Magien skulle ligge i at bruge et ord som »erhvervsdynamisk«. Der er intet indhold overhovedet, men det kan egne sig til korte replikker på valg møder eller i TV-interviews, hvor man kan sige: ja men sandelig, vort parti har stillet et helt beslutningsforslag om erhvervsdynamiske foranstaltninger.

Partierne er selvfølgelig i deres ret til at fremsætte et sådant forslag, men jeg går i hvert fald ud fra, at vi så aldrig mere fra de to partier hører tale om, at nogen spilder tingets tid. Dette kunne passende have båret et beskedent og anonymt spørgsmål gennem erhvervsudvalget til økonomiministeren eller til handelsministeren.

Nu har jeg så hørt alligevel, at økonomiministeren udlægger det på en helt anden konkret måde. Økonomiministeren svarede på noget ganske konkret, men det er hentet fra de hemmelige forhandlinger i sommer mellem visse partier, og man har altså ikke ulejliget sig med at fortælle i bemærkningerne, at det var sådan nogle ting, det drejede sig om. Foragten for, hvad der foregår, selv når man lægger et forslag frem, som skal behandles her i salen, er nu så udtalt, at man ikke engang nedværdiger sig til lidt mere konkret at sige, hvad det var, der lå. De folk, der ikke deltog i sortebrødresamtalerne i

sommer, skal altså ikke vide, hvad det er, man snakker om her, der skal kun de magiske ord frem.

Når det nu er fremsat, så vil jeg da godt sige, at »økonomisk tilskyndelse til at opretholde og udvide beskæftigelsen«, som der står i de to små linjer, kunne man godt have konkretiseret en lille smule, for der er kun to typer at vælge imellem, der er guleroden, og der er pisen. Jeg vil godt spørge de to partier, der foreslår dette: hvad er det for en af dem i hovedsagen, man ønsker at bruge? Man kunne lave økonomisk tilskyndelse ved at gøre det mere attraktivt at bruge menneskelig arbejdskraft, men man kunne også lave økonomisk tilskyndelse til præcis det samme ved at gøre det mindre attraktivt at foretage produktivetsfremmende investeringer. Hvad er det for en af de metoder, man især sigter på? Efter de sparsomme bemærkninger, der er, kan man nok have sin mistanke om, at det er den første. Nu har man med de to partiers medvirken indført støtteordninger, garantiordninger, låneordninger til særlig lav rente, og jeg ved ikke hvad, afskrivningsordninger, som hr. Ellemann-Jensen siger ikke er nogen støtte. Det gælder måske også forhåndsafskrivninger? Det gælder måske også skibsafskrivninger, hvor man kan afskrive også for det beløb, som skatteyderne har finansieret over skibskreditfonden? Er det heller ikke nogen støtte? Nu har man med de to partiers medvirken gjort det favorabelt gennem afskrivningsordninger, garantier osv. direkte målsat til produktivetsfremmende investeringer at fyre menneskelig arbejdskraft til fordel for nogle maskiner.

Jeg ved ikke, hvad økonomiministeren har forlæst sig på i julen, men han har haft nogle besynderlige udtalelser i dag, som vi ikke har hørt i de sidste fire år. Nogle har udlagt det sådan, at han måske er blevet klogere, jeg vil foreløbig forbeholde mig at tro, at det er fordi der er kommunalvalg om mindre end to måneder. Men da hørte vi jo i dag, at økonomiministeren erkender, at den slags ordninger i virkeligheden betyder, at det, der er rentable investeringer set fra virksomhedens synspunkt, slet ikke er det samme som det, der er rentabelt set fra samfundets synspunkt. Men det har de to partier medvirket til.

Vil man nu til at konkurrere med de støtteordninger ved at sige: ja men så må vi også

[Wilhelm]

til at gå i gang med nogle støtteordninger, når det drejer sig om menneskelig arbejdskraft? Så kan de i øvrigt gejle hinanden op, så når man har fået støtte nok til det, så må man i gang med den anden side igen, for nu skal det være endnu mere attraktivt at lave de produktivitetfremmende investeringer, få fyret nogle typografer til fordel for nogle optiske læsere osv., end det har været hidtil. Derfor er det, synes jeg, det mindste, vi kunne få at vide: hvad mener de to partier? Er det hovedsagelig gulerodsmetoden, eller er det hovedsagelig piskemetoden, man vil bruge med dette forslag?

Til allersidst til hr. John Winther, som er ordfører for det ene af forslagsstillerpartierne – jeg synes lige, det skal påtales: vi undgik jo ikke endnu en gang at få det æselsspark til de titusinder af mennesker, som hr. John Wintners system har kostet ud i langtidsarbejdsløshed, at de ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet. Jeg synes, der stadig væk mangler belæg for det. Det, vi ved konkret om den sag, er, at arbejdsgiverne benytter understøttelserne til at lave midlertidige fyrringer af folk.

Lindinger (UP):

Jeg må beklage, at jeg nu ikke længere kan være med til at deltage i udvalgsarbejdet om så interessante forslag, som her foreligger. Jeg kan kun udtrykke min store glæde over intentionerne i dette forslag fra de konservative og de radikale. Det er klart, at hele forslaget idé står og falder med, om man kan hitte på nogle regler inden den givne termin, som kan være af betydning.

Jeg har gjort den erfaring, at det har taget mange år, og det er nok heller ikke sunket ind alle steder endnu, at forklare menigmand, hvad der ligger i afskrivninger. Nu hørte jeg lige ordet skibsafskrivninger blive nævnt, og så kan jeg da lige kommentere det også. Jeg siger det ikke så meget af hensyn til dem, der sidder her i salen, men mere af hensyn til referatet, eventuelt i Folketingstidende. Når en mand står ved en maskine, og han ikke har sans for afskrivninger, så vil han en skønne dag opdage, at den maskine er blevet for gammel, og hvis der så ikke er lagt penge til side til en ny maskine – som sikkert på det tidspunkt vil være dyrere end den gamle, han har stået ved, så der skal

lægges lidt mere til side, end den har kostet – så har han ikke længere arbejde. Derfor er det absolut nødvendigt, at arbejdere og arbejdstagere lærer at forstå, at afskrivninger er nødvendige, for at man kan beholde sine arbejdspladser. Det gælder for så vidt også mange andre ting, som man har et forkert forhold i.

Jeg har stået på mange fabrikker og holdt foredrag, og jeg har opdaget, at når jeg taler til fabrikarbejdere og siger: I går selvfølgelig nok her og tror, at når I sætter tempoet ned, så kommer der flere i arbejde. Det lyder egentlig meget indlysende, og det måtte de da også indrømme nogle steder, at de havde gjort. Så sagde jeg til dem: I skal prøve at gøre lige det modsatte, for hvis I sætter tempoet lidt i vejret, så bliver det produkt, der laves her, egentlig billigere for fabrikken at lave, og så bliver det lettere for salgsafdelingen at sælge det, og så kommer der flere folk i arbejde, fordi produktionen skal sættes i vejret. Det er altså tit lige det modsatte af, hvad man tror, der skal til.

Jeg vil lige sige om skibsafskrivninger, at de foretagender, der har købt skibe og lagt 100 pct. på og så sender det ud, det er ikke bare noget stads, det er simpelt hen noget svindel. Men når man ellers gør det, så er det bare en udskydning af en skat, og der er ikke noget bedre at bruge den udskydning til end at få arbejde sat i sving om bord på nogle skibe, også for alle, der betaler skat, hvad enten de har anden nationalitet eller ej, for det kan ingen skibe undgå, og folkene er både medlemmer af danske fagforeninger og betaler skat til Danmark. Jeg tror ikke engang, at der er så mange fremmedarbejdere til søs, som folk gør det til, i hvert fald er det kun et meget lille fåtal af mine 700-800 mennesker til søs, og jeg har også nogle hundreder derforuden.

Så vil jeg blot lige sige til sidst, at afskrivninger på skibe altså sætter hjul i sving. Det kan tit være bedre at bygge skibene i udlandet, for hvis de kan blive mere konkurrencedygtige ved det, så bør man gøre det. Der er ikke noget ved at lave et skib, som man ikke kan sende ud at tjene penge med. Det vigtigste er, at man får penge ind og tjener valuta hjem til den slunkne valutakasse i dette land. Derfor kan man kun sige, at skibsafskrivninger behøver man i hvert fald ikke at gøre til noget odiøst. Men det er jeg den første til at

[Lindingør]

gøre, hvis den mand, der udbyder det, først har lagt et forfærdeligt kæmpebeløb på med en fordobling.

Det er med den største glæde, at jeg som løsgænger hilser dette initiativ, og selv om jeg ikke får lov at deltage i udvalgsarbejdet, er det mit meget store håb, at man også fra socialdemokratisk side vil støtte de gode intentioner, der fra to af folketingets partier her er lagt for dagen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne takke for den overvejende forsigtigt positive tilslutning, der har været til hensigten med dette forslag. Hvis jeg kort skal sige, hvad der er formålet med forslaget, så er der to formål.

Der er for det første et erhvervspolitisk formål. Vi mener, at det kan være fornuftigt at overveje former for tilskudsordninger, der vil være en hjælp især for ekspanderende virksomheder. De ekspanderende virksomheder, og det vil jo sige virksomheder, der har produkter, der på trods af lavkonjunkturen kan afsættes, produceres og sælges, vil ofte have betydelige vanskeligheder bl. a. af likviditetsmæssige grunde, bl. a. på grund af den høje rente. Der kan være god grund til for vort erhverv som helhed og for erhvervsudviklingen som helhed netop at give de virksomheder, der har produkter, der virkelig kan sælges i større omfang end i øjeblikket, en særlig tilskyndelse.

Dernæst er der en anden side af problemet. I dag er det sådan, at vi i vid udstrækning giver regler, der gør det så fordelagtigt som muligt at investere i maskiner og dermed i produktion. Vi forsøger på alle mulige måder at tilskynde til øgede investeringer, men vi må erkende, at mange af de investeringer, der gennemføres, lige netop har den virkning, at arbejdskraft overflødiggøres og frisættes. Derfor er der god mening i, med den beskæftigelsessituation der er, at tage op til diskussion, om ikke det er muligt at supplere de regler, vi har på det erhvervsmæssige område, med regler, der ikke kun giver tilskyndelse til anskaffelse af maskiner, men også til anskaffelse af arbejdskraft og anvendelse af menneskelig arbejdskraft.

Denne problemstilling er ikke mere teoretisk og verdensfjern, end at den nu interesserer vore førende økonomer ganske overor-

dentlig meget. Jeg vil gerne henvise til den lange diskussion om problemet principielt, som er indeholdt i vismændenes seneste redegørelse, hvor man over de 14-15 sider diskuterer anvendelsen af dette middel som et nyt instrument i den økonomiske politik. Jeg vil gerne have lov til at citere nogle centrale betragtninger fra vismændene om spørgsmålet. Vismændene siger bl. a.:

»Ved høj ledighed må det umiddelbart forekomme mere hensigtsmæssigt med tilskud til anvendelse af arbejdskraft fremfor tilskud, der måske favoriserer investering i arbejdskraftbesparende teknik og derved fortrænger arbejdskraft, når investeringerne først er gennemført.«

Vismændene siger endvidere:

»Tilskud, der gives marginalt, det vil sige kun knyttet til beskæftigelsesforøgelsen i en virksomhed, kan i princippet være lige så effektive i henseende til en løsning af det kombinerede beskæftigelses- og betalingsbalanceproblem som andre midler, der ændrer de relative omkostninger.«

Vismændene fortsætter med at fremhæve, at sådanne tilskud ville være bedst, jo stærkere de bliver knyttet til de udlandskonkurrerende erhverv, og fremhæver så endelig til sidst, at sådanne ordninger – principielt ønskelige, som de må være i den nuværende situation – administrativt kan komme til at rejse en lang række vanskelige problemer.

Men problemstillingen er ny. Vi ved, at den administrativt kan rejse store besværligheder, og det er derfor, forslagsstillerne ønsker problemstillingen nøjere vurderet. Det er ikke sket før. Vi har ikke på noget tidspunkt haft en grundlæggende diskussion af denne problemstilling og de administrative problemer, der kan rejse sig ved at udmønte sådanne tanker i praktisk lovgivning. Vi står altså her over for det problem, at der tegner sig et muligt nyt instrument i den økonomiske politik, og hvad er da mere naturligt end at søge de problemer, som instrumentet rejser, grundigt undersøgt?

Jeg skal gøre nogle bemærkninger til de enkelte ordførere. Økonomiministeren var jo forsigtigt velvillig. Økonomiministeren var inde på den betragtning, at det nok ikke ville være hensigtsmæssigt, at sådanne tilskud blev knyttet specielt til afskrivningsregler eller udformet som et afskrivningsgrundlag, således som det jo var fremlagt både af det radi-

[Niels Helveg Petersen]

kale venstre og af det konservative folkeparti i forbindelse med augustforhandlingerne. Jeg er enig i, at netop det at knytte det til afskrivningsgrundlaget kan rejse nogle problemer. Derfor har forslagsstillerne ikke i forslaget lagt sig fast på dette, men i stedet efterlyst bredere undersøgelser af, om der er muligheder for ad anden vej at nå det samme.

Økonomiministeren er i øvrigt inde på den interessante og rigtige betragtning, som er helt central ved denne diskussion, at det privatøkonomisk kan være fordelagtigt for en virksomhed at skride til afskedigelser, men at dette jo har samfundsmæssige perspektiver i meget høj grad. Ved afskedigelse af en enkelt mand påføres samfundet i realiteten rent umiddelbart omkostninger på op til 65.000 kr. om året i øget arbejdsløshedsunderstøttelse. Jeg synes nok, at væksten i arbejdsløshedsunderstøttelserne i de senere år, som nu samlet udgør ca. 10 mia kr., som samfundet intet får for, må give os noget at tænke på, må få os til at stille det spørgsmål, om ikke det er muligt at indrette os mere fornuftigt end at sige til folk, der ikke er behov for i produktionen: nu får I en understøttelse, til gengæld forbyder vi jer totalt at foretage jer noget fornuftigt.

Hr. Poul Nielson har jeg ikke særlige bemærkninger til. Forslagsstillerne har ikke fundet det hensigtsmæssigt at gå ind i en lang økonomisk udredning af grundlaget for forslaget, fordi det til syvende og sidst er noget, der skal undersøges, hvad der kan komme ud af det, og det er grunden til, at forslaget er udformet så kort.

Til hr. Ellemann-Jensen vil jeg gerne sige, at der vel kan blive et problem, en forvridding mellem, som hr. Ellemann-Jensen udtrykte det, gode og dårlige virksomheder, dem, det går godt, og dem, det går skidt. Det vil jeg ikke afvise, men jeg vil gerne pege på, at den værste forvridding, vi kan komme ud for overhovedet i vores erhvervs politik, er den, at man erhvervs politisk griber ind med ambulancetjeneste over for de virksomheder, der går dårligt, fordi det er perspektivløst. Vi har set, at andre lande med uheldsvangre resultater har betrådt den vej, og en form for erhvervs politik, der griber an og yder en stor samfundsmæssig støtte til virksomheder, hvis produkter der ikke er nogen stærk afsætning for og ikke kan blive det, er selvfølgelig at gå den helt forkerte vej. Dette forslag indebærer

en erhvervs politik, der retter sig langt stærkere mod de virksomheder, som har muligheder for at udvide produktion, beskæftigelse og eksport.

Må jeg endelig sige om EF-spørgsmålet til hr. Ellemann-Jensen, at jeg er temmelig overbevist om, at det vil være muligt at indrette ordninger her, som vil være fuldt i overensstemmelse med vores EF-forpligtelser.

Jeg vil gerne sige til hr. Hjortlund Christensen, at forslaget ikke er rettet imod små virksomheder. Små virksomheder vil alt afhængig af ordningens udformning fuldt ud kunne komme til at nyde godt af mulige forslag på området.

Både hr. Ole Olsen, hr. Kaj Hansen og hr. Wilhjelm er inde på spørgsmålet, om ikke man også kunne tænke sig at anvende pisen og sige, at det skal gøres ufordelagtigt at gennemføre afskedigelser. Hr. Wilhjelm spurgte direkte, om det, vi forestillede os, var en gulerodsordning eller en piskeordning. Det er så klart og tydeligt den første. Den anden ordning tror jeg ville komme til at rejse en lang række yderligere problemer, hvorimod det, i det øjeblik, man giver en økonomisk tilskyndelse, som der står i forslaget, vil kunne komme til at hjælpe os med at løse nogle problemer.

Hr. Wilhjelm harcelerede i øvrigt over, at vi med dette forslag spildte folketingets tid, hvorefter hr. Wilhjelm jo lige netop greb ind i hele denne væsentlige diskussion og i øvrigt selv fremkom med sit syn på dette meget væsentlige spørgsmål om, hvorledes vi faktisk fordeler tilskyndelsen til virksomhederne til rationalisering og afskedigelse og til en måske mere positiv holdning til opretholdelse af beskæftigelsen. Jeg synes, hr. Wilhjelms indlæg i sig selv var et dementi af, at det var spild af folketingets tid at rejse problemstillingen her i en ny form.

Forslaget til folketingsbeslutning er med vilje ikke præcist formuleret. Forslagsstillerne ved lige så lidt som andre i dag, hvorledes man konkret kunne løse nogle af de administrative problemer, der rejser sig med dette. Men til gengæld er der et løfte om, at vi her kunne udvikle et nyt instrument i den økonomiske politik, det har de økonomiske vismænd klart peget på. Vi ser frem til, at man under udvalgsarbejdet kan finde frem til et fornuftigt kommissorium for et sådant videre

[Niels Helveg Petersen]

undersøgellesarbejde, der kunne komme til at hjælpe os ved senere lejligheder.

John Winther (KF):

Jeg skal ikke kommentere de enkelte indlæg, det er gjort så udmærket allerede, men blot konstatere, at der tilsyneladende hos et meget bredt politisk sammensat forum i denne sal er enighed om, at dette er et problem, som man skal kigge grundigt og forhåbentlig også hurtigt på.

Der er dog en enkelt ting, der ikke skal have lov til at hænge i luften, og det var de bemærkninger, hr. Wilhjelm kom med, da han mente at kunne tolke noget af det, jeg havde sagt fra denne talerstol, som et æsels-spark til de langtidsløse.

Hvad var det, jeg sagde? Jeg sagde: vi har et registreret antal på 150.000 arbejdsløse, og selv om der nu tilsyneladende er nogen tvivl om dette tal – nogle nævner, at op til 25 pct. ikke reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet, fordi de ikke er arbejdsledige – er dette tal uacceptabelt højt, og vi må derfor se på problemstillingen. Det var, hvad jeg sagde. Jeg vil da godt lige oplyse yderligere til hr. Wilhjelm, at disse 25 pct. altså ikke er noget, som jeg har stået og opfundet heroppe på talerstolen; det er faktisk noget, der er blevet fremført fra arbejdsanvisningskontorerne som det sandsynlige tal for dem, der ikke står til rådighed, fordi de har anden beskæftigelse.

Andet og mere har jeg ikke sagt. Men jeg har i øvrigt stadig væk sagt, at vi skal gøre noget ved tingene, uanset om det er det ene, det andet eller det tredje tal, der er det rigtige.

Ellemann-Jensen (V):

Efter hr. Niels Helveg Petersens seneste indlæg står det nu lidt mere klart, hvad det er, man sigter til med dette beslutningsforslag. Det er, som man kunne nære mistanke om, en eller anden form for løntilskud, man gerne vil have undersøgt, og så bliver vi lidt nervøse. Forvridninger mellem virksomhederne er uheldige, sagde hr. Niels Helveg Petersen. Ja, det er vi helt enige om, men så skal man lade være med at lave sådan nogle forvridninger.

Når jeg advarer imod, at man laver ordninger, der giver ekspanderende virksomheder

der særlige fordele, så svarer hr. Niels Helveg Petersen med at sige, at man sandelig heller ikke må lave ambulancetjeneste, der holder døende virksomheder i live. Ja men jeg er da helt enig i den erkendelse, der måske enten er lidt ny hos hr. Niels Helveg Petersen eller måske er i strid med tidligere indgåelse af politiske forlig med regeringen. Jeg er helt enig i, at det, vi skal gøre, er at sikre vores erhvervsstruktur en smidighed og en tilpasningsevne, og at vi skal gøre det igennem frihed for virksomhederne, ikke igennem forskellige former for selektive indgreb. Vi må passe på, at vi ikke fastfryser erhvervsstrukturen, ødelægger mulighederne for at tage de udfordringer op, der dukker op efterhånden, og det undgår vi kun, hvis vi går omhyggeligt uden om enhver form for selektive indgreb i erhvervenes vilkår.

Hvis vi endelig vil se, hvad der kan ske, hvis man begynder at gå ind på den vej, hvis man begynder at bryde, hvad der har været spilleregler i vestlige markedsøkonomier, siden vi sammen med en række andre lande gik ind i de samfundssystemer efter den anden verdenskrig, ja så kan vi såmænd bare kigge over på den anden side af Øresund. Så kan vi se, hvad det er for en udvikling, der sættes i gang, når man først begynder at gribe an med de forholdsregler, der er foreslået her. Så ser man, hvordan staten efterhånden må overtage stadig flere af de virksomheder, der altså ikke længere kan stå på egne ben. Man ser en struktur, der udvikler sig i en retning, man ikke havde ønsket, man ser effektiviteten svinde ind, og man ser økonomiske problemer true det velstandssamfund, som er blevet bygget op igennem de sidste par snese år.

Vi er stadig væk velvilligt indstillet over for at pålægge regeringen at undersøge alle muligheder, men vi er mere end tvivlende over for de forslag, som forslagsstillerne konkret har peget på.

Wilhjelm (VS):

Nu siger hr. John Winther, at tallet 25 pct. af de ledige, der ikke er til rådighed, det er ikke noget, han har fundet på, det er noget, der kommer fra arbejdsformidlingen. Jeg går ud fra, at det eneste sted, hr. John Winther kan have den oplysning fra, er den opgørel-

[Wilhjelm]

se, som arbejdsformidlingen lavede over – jeg tror, det var 4 provinsbyer i efteråret.

Dér vil jeg gerne gentage, hvad jeg sagde før, at det er misbrug af tal, for det fremgik af den undersøgelse, at det væsentligste element var folk, der var midlertidigt fyret, det vil sige folk, der bliver sendt på arbejdsløshedsunderstøttelse af deres arbejdsgiver med den besked, at de endelig ikke skal finde sig noget andet, for man har brug for dem om 6-7 uger. Ved dårlig produktionstilrettelæggelse eller i situationer, hvor man under højkonjunktoren havde været nødt til at sætte dem til at rydde lager eller gøre rent, eller hvad man nu kunne sætte dem til, smider man dem nu over på arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Det var det største element i den undersøgelse og det resultat, der var dér, og derfor er det misbrug at tale om det, som om de ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet. Hvis hr. John Winther har andre undersøgelser, så er det nogle, vi andre ikke har. Jeg har rejst denne sag over for arbejdsministeren i december måned. Der fandtes intet bedre materiale på det tidspunkt, men han lovede til gengæld, at der var en stor undersøgelse på vej, som ville blive helt anderledes grundig og ville komme til at omfatte hele landet. Den har vi andre ikke set noget til endnu.

(Kort bemærkning).

John Winther (KF):

Det, der kan gøre det lidt svært at diskutere med hr. Wilhjelm, er, at man aldrig rigtig ved, hvornår han citerer nogle ting, og hvornår han kommer med sine egne personlige betragtninger. Det er nok denne form for misbrug, når hr. Wilhjelm først giver udtryk for, hvad han føler at der har stået, og bagefter fastslår det som en kendsgerning. Der har intet stået i den rapport fra disse 4 provinsbyer om, at det var folk, der var afskediget på den måde, som hr. Wilhjelm antyder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Søren B. Jørgensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om tilvejebringelse af grundlag for indkomstpoltisk lovgivning [af Voigt (FP) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 30. Fremsat 15/11 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Det forslag, hr. Voigt her fremsætter, har vi jo set et par gange før. Jeg har tidligere kommenteret det, og jeg føler ingen anledning til at føje yderligere bemærkninger til dem, der ved de to tidligere lejligheder er fremsat vedrørende forslaget.

Den eneste nydannelse i forslagens bemærkninger, jeg har noteret mig, er, at der står, at nu fremsættes det for alle dårlige gange tre. Det betyder så forhåbentlig, at det er sidste gang, vi ser det.

Voigt (FP):

Der er åbenbart ikke megen interesse hos socialdemokratiet, når man ikke engang vil have en ordfører. Det synes jeg egentlig er kedeligt, når man har en så dårlig ordfører som økonomiministeren.

For to år siden, hvor dette forslag var til første behandling, sagde økonomiministeren: hvis man absolut vil lægge gift for at føre indkomstpoltik, så skal man bare vedtage dette forslag. Han tillod sig også at fremkomme med den billige bemærkning, at forslaget var prototypen på, hvordan man ikke skal bære sig ad i politik.

Hvad er der så sket i de mellemliggende to år, hr. økonomiminister? Statsgælden er fordoblet. Arbejdsløsheden er steget, selv om statsministeren året før – den 13. februar 1975 – i sin tiltrædelsestale sagde, at arbejds-